

Nieuw voor Groningen: Baltische Mantelmeeuw

Rik Winters

Op 8 december 2006 zag Theo Bakker op de steigers bij Kaap Hoorn een eerste-kalenderjaar Kleine Mantelmeeuw *Larus fuscus* met een rode kleurring waarvan de code met een 'C' begon. Deze kleur en (begin)lettercombinatie wordt alleen gebruikt bij Finse broedvogels en het moest dus eigenlijk wel een Baltische Mantelmeeuw *L. f. fuscus* zijn. Op 18 december 2006 werd de vogel teruggevonden in het Noorderplantsoen in de stad Groningen en de kleurring kon door Klaas van Dijk nu geheel worden afgelezen (rood CN95). Later die dag vond Klaas van Dijk de vogel terug bij de Morgensterlaan in Paddepoel.

In de weken erna werd de vogel bijna dagelijks gezien in de wijken Vinkhuizen en Paddepoel en vanaf begin januari 2007 ook weer op de steigers bij Kaap Hoorn. Op 7 februari 2007 is de vogel voor het laatst in

Vinkhuizen gezien door Ellen Sandberg. De vogel was geringd als nestjong op 6 juli 2006 bij Jacobstad (Pietarsaari, Vaasa, 63.38N/22.30E) in Finland en om die reden betreft het een Baltische Mantelmeeuw (van Dijk 2008).

Beschrijving

De beschrijving is gebaseerd op eigen foto's en foto's gepubliceerd op de website van Avifauna.

Grootte en bouw

Kleine 'grote meeuw' *Larus*, met relatief korte poten en lange vleugels die ver voorbij de staart steken. Snavel fijn en zonder duidelijke gonyshoek. In vlucht vleugels lang en slank.

Verenkleed

Kop, borst en onderdelen wit, met donkere grijsbruine vlekking op de kruin, in de nek, op de zijborst en de flank. Veren van de bovendelen bruin met vuilwitte randen, enkele schouderveren donkergrijs met lichtgrijze zoom.

Bovenvleugeldekveren bruin met vuilwitte tekening. Handpennen en handpendekveren zwartachtig, binnenste handpennen zonder 'venster'. Ondervleugel vuilwit met bruine vlekking op met name de dekveren. Boven- en onderstaartdekveren wit met donkere top.

Staart wit met zwartbruine eindband, smaller wordend naar de staartzijden.

Naakte delen

Snavel met donkere punt en grauwoze basis. Oog donker. Poten roze.

Baltische Mantelmeeuw
Groningen – 19 december 2006

Baltische Mantelmeeuw – Groningen – 19 december 2006

Determinatie

Op basis van het voor 'grote meeuwen' kleine formaat en fijne structuur en de geheel donkere handvleugel kan de vogel als een Kleine Mantelmeeuw gedetermineerd worden. Het diagnostische 'kenmerk' van de vogel is de rode kleuring met code CN95. De vogel was nagenoeg volledig in juveniel kleeft, alleen de donkergrijze veren op de bovendelen (en mogelijk enkele veren op de zijborst) waren niet juveniel.

Soorten die ook een vrij donkere handvleugel kunnen laten zien, zoals Geelpootmeeuw *L. michahellis* en in mindere mate Pontische Meeuw *L. cachinnans*, zijn aanzienlijk groter en behouden nooit hun juveniele kleeft tot in december. De enige echte soort waarmee Baltische Mantelmeeuw verward kan worden, is Heuglins Meeuw *L. heuglini*. Alhoewel de kenmerken van deze soort onvolledig bekend zijn, is Heuglins Meeuw doorgaans wat groter en forser.

De ondersoort kon bepaald worden aan de hand van de kleuring. Het formaat, de lange vleugels, korte poten, fijne snavel, de witte onderdelen en het bijna volledig juveniele kleeft passen niet op de westelijke ondersoort *graellsii*, maar zijn onvoldoende om de hoofdzakelijk Noorse ondersoort

intermedius uit te sluiten. Alle genoemde kenmerken zijn typisch voor Baltische Mantelmeeuw.

Verspreiding en voorkomen

Baltische Mantelmeeuw broedt in Noord-Noorwegen, Zweden, Finland en het uiterste noordwesten van Rusland. De ondersoort is een langeafstandstrekker die via de Zwarte Zee en de Nijl naar de overwinteringsgebieden in equatoriaal Afrika trekt.

Het voorkomen in Nederland is slecht bekend. De ondersoort is beperkt op kleeftenkenmerken op naam te brengen (Jonsson 1998, Rauste 1999, Winters 2006) en alle aanvaarde gevallen in Nederland betreffen geringde vogels (van der Vliet et al. 2005, 2007). Eerder zijn door de CDNA vijf waarnemingen aanvaard. De vogel van Groningen is het zesde aanvaarde geval van Nederland, waarbij opvalt dat nu de helft stamt uit het late najaar (oktober) en de winter (twee in december), de tijd van het jaar dat de vogels in Afrika horen te zitten. Eerder zijn mede op basis van deze overweging waarnemingen van geringde vogels van de Nederlandse lijst verwijderd (Hoogendoorn & Van Scheepen 1998). Bij nader inzien is dit waarschijnlijk voor tenminste enkele gevallen ten onrechte geweest.

Naast de aanvaarde gevallen zijn er nog enkele waarnemingen bekend van onvolledig afgelezen ringen en zijn er tientallen waarnemingen van vogels die kleedkenmerken vertoonden die tot op heden alleen voor Baltische Mantelmeeuw beschreven zijn, maar waarvan onzekerheid bestaat of die kenmerken ook bij de ondersoort *intermedius* kunnen voorkomen (Winters 2006). Omdat de grote meerderheid van de Baltische Mantelmeeuwen niet geringd is, mag ook om statistische redenen worden aangenomen dat de ondersoort aanzienlijk talrijker is dan het aantal aanvaarde gevallen doet vermoeden.

Ook in de provincie Groningen zijn al diverse malen vogels waargenomen waarvoor goede argumenten zijn aan te voeren dat het om Baltische Mantelmeeuwen ging, maar tot aan het hier beschreven geval was in geen enkel geval de herkomst onomstotelijk bewezen. De waarneming van een geringde vogel ondersteunt het al langer bestaande vermoeden dat de ondersoort met enige regelmaat in de provincie opduikt, maar dit betreft het eerste en (voorlopig) enige door de CDNA aanvaarde geval.

Literatuur

- Van Dijk, K. 2008. *Geringde vogels in Groningen (aflevering 17)*. *Grauwe Gors* 36: 30-35.
- Hoogendoorn, W. & P. van Scheepen 1998. *Status van Baltische Mantelmeeuw in Nederland*. *Dutch Birding* 20: 6-10.
- Jonsson, L. 1998. *Baltic Lesser Black-backed Gull Larus fuscus fuscus – moult, ageing and identification*. *Birding World* 11: 295-317.
- Rauste, V. 1999. *Kennzeichen und Mauser von 'Baltischen Heringsmöwen' Larus [fuscus] fuscus und Tundramöwen L. [fuscus] heuglini*. *Limicola* 13: 105-128, 153-188.
- van der Vliet, R.E., J. van der Laan & CDNA 2005. *Rare birds in the Netherlands in 2004*. *Dutch Birding* 27: 367-394.
- van der Vliet, R.E., J. van der Laan, M. Berlijn & CDNA 2007. *Rare birds in the Netherlands in 2006*. *Dutch Birding* 29: 347-374.
- Winters, R. 2006. *Moult and plumage variation in immature Lesser Black-backed Gulls in the Netherlands*. *Dutch Birding* 28: 140-157.

Restaurette

Schierzicht

Haven 8a - Lauwersoog
Tel. 0591-349200 - Fax 0591-349443

KOFFIEDRINKEN

(2e kopje gratis!)

en tegelijk het
laatste vogelnieuws lezen in het

V OGEL- LOGBOEK

In het vogellogboek kunt u uw leuke waarnemingen bijschrijven. Tevens kunt u lezen of er nog iets leuks gezien is door een collega-vogelaar.

Op deze manier blijft elke vogelaar op de hoogte van

Het laatste vogelnieuws